

שילוח הקן פרק שנים עשר חולין

קמ.

עין משפט נר מצוה

ז א מיי פ"ג מהל
שמיטה הל' יא
טו"ש י"ד כ"ר נכז סעף
א:
ז ב מיי שם הל' ט
טו"ש שם סעף י:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א [בג"ד דמזכיר ועבור
עליו כעשה. כ"ג מיי פ"א
מחלוטו טומאת צטת הל'
[ב] שם אלא לשיטת
וי"ו אלא לשיטת וכו'
לליפורם שהחילו וכו'
הבא כמלאי נפקין בעוף
שהגז וכו'. על כל זה
ז"ל מיי פ"א שם הל' י'
ח' וע"ש בגמ' הל' א':
[ג] תוס' ד"ה למעטוי וכו'
ז"ל ע"י שגז
המקל פ"ד מהל ג' גישון
טוף הל' ב:]

לעני רש"י

מוסף רש"י

לרבות שחוטת מצורע.
אשר כתיב הוא [קדושין
(ו)]. דבר הלא מצוינו.
דבר קמח שאין מפורש
לנו בו מהו מדבר, הו
זמנו מן הענין פרשה
שכתב בו מהו הענין
מיי (ע"ד קס"ו) אס אי
אמרו ידע כמה הכתוב
הוא ולמד מפרשה
שכתב בו הלפי הפרשה
הוא כמכא אלה (טהורין
(יג)). למ"ד טרפה חיה.
לעיל (ל) אמרו לו
והלא הכיה ממקימות
שחוטת ושל ע"ש (ע"ד)
הוא טרפה אינה
חיה. אין טרפה לחיות
(שם). מכשיר ומכפר
בפנים מכשיר נפטים
אשר מצורע (קדושין ו).
לרבות בה. מכפר נפטים
כל הקרבת (קדושין שם)
(שם) ואשמות (כריתות
שם). מכשיר ומכפר
בהוין. מכשיר בחוק.
לפרי מצורע (כריתות שם)
מכשיר בחוק. לן פה
חוק לעיר נעשית מזה
והאביד את המצורע
לכל נמטה (קדושין שם)
ומכפר בחוק. עגלה ערופה
(שם) שער המשתלח
ועגלה ערופה (כריתות
שם). בפנים עשה בו
מכשיר ומכפר. לא חתק
בין אשש מצורע לשאר
אששות (שם שם). אף כו'
בהוין עשה בו מכשיר.
כפי מצורע דאסורין
בהייה ממים. כמכפר.
שעיר המשתלח ועגלה
ערופה (כריתות שם).
ובערת הדין מקרביך.
מזה על כל הפוגע
בחייו מתה לביטול צ"ד
כדי לנער רשעים מישאל
(ע"ד קט"ו).

שיטה מקובצת

[א] רב פפא אמר לצפריים
שהחליפין בעבודה כוכבים:
דכתיב והיה כצ"ל:

ובענפיהו ידורין צפרי שמיא צפרי שמיא
אי קרו צפרי סתמא לא איקרו ת"ש² כל
צפור טהורה מכלל דאיכא טמאה לא מכלל
דאיכא אסורה מאי היא אי טרפה בהדיא
כתיב ואי בשחוטתה דמצורע מסיפא דקרא
נפקא³ וזה אשר לא תאכלו מהם (לרבות
שחוטת מצורע לעולם בשחוטתה דמצורע
או ולעבור עליו בעשה ובלא תעשה ולוקמה
בטרפה ולעבור עליו בעשה ולא תעשה
דבר הלמד מענינו ובענינא דשחוטתה כתיב
ת"ש⁴ ושתי צפריים חיות מאי חיות לאו
שחיות בפך מכלל דאיכא⁵ (לאו שחיות
בפך לא מאי חיות שחיין ראשי אברים
שלהן ת"ש מסיפא טהורות⁶) מכלל דאיכא
טמאות לא מכלל דאיכא טרפות טרפות
מחיות נפקא הניחא למאן דאמר (טרפה
חיה אלא למ"ד טרפה אינה חיה מאי איכא
למיומר ועוד בין למ"ד טרפה חיה בין למ"ד
אינה חיה מדתנא דבי ר' ישמעאל נפקא
(דתנא דבי רבי ישמעאל נאמר מכשיר
ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוין
מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו
מכשיר כמכפר אף מכשיר ומכפר האמור
בחוין עשה בו מכשיר כמכפר אלא אמר רב
נחמן בר יצחק למעוטי צפורי עיר הגדחת
למאי אי לשילוח⁷ לא אמרה תורה שלא
לתקלה⁸ אלא לשחיטה רבא אמר למעוטי
שלא לזווג לה אחרת קודם שילוחיה למאי אי
לשחיטה הא בעיא שילוח אלא לשילוח רב
פפא אמר לצפורים (שהחליפו⁹) (בצפורי)
עבודה זרה דכתיב והיית חרם כמוהו
"כל מה שאתה מהייה הימנו כמוהו למאי
אי לשילוח לא אמרה תורה שלא לתקלה
אלא לשחיטה רבינא אמר הכא במאי
עסקינן בעוף שהרג את הנפש היכי דמי
(אי דגמר דינא בר קמלא הוא אלא קודם
גמר דינא ולמאי אי לשילוח בעי לאתויי
לבי דינא וקיומו¹⁰ ובערת הרע מקרבך אלא
לשחיטה: עוף טמא רובץ על ביצי עוף
טהור: בשלמא עוף טמא רובץ על ביצי
טהור בעינין צפור וליכא אלא עוף טהור
רובץ על ביצי עוף טמא הא צפור הוא
כדאמר רב כהנא תקח לך ולא לכלביך
הכא נמי תקח לך ולא לכלביך והיכא איתמר דרב
כהנא אהא דתניא
"אם טרפה חייב בשילוח אפרוחים טרפות פטור
משילוח מנא הני מילי
אמר רב כהנא דאמר קרא תקח לך ולא לכלביך
ולא תאכלם ואלההיש אפס טרפה
לאפרוחים מה אפרוחים טרפות פטור משילוח
אף אם טרפה נמי פטור מלשלח
אם

טריפות מחיות נפקא. תימנה הא דרשין מיינה שחיין ראשי
אברים וליכא למיומר דה"ק דטרפה ידעינן מכל שכן
דמחוסר אבר לדמעטי מחיות דאכתי אימא דקרא למעוטי טרפה
אחא ולא למחוסר אבר וע"ק דקראר הניחא למ"ד טרפה חיה דמשמע
לדידיה לא ממעטיין טרפה מחיות
וצפ"ק דע"ז (דף ה:): אמרינן מנין
למחוסר אבר שאסור לבני נח שנתמר
מכל החי אמרה תורה הבצ צהמה
שחיין ראשי אברים שלה ופריה והא
מצעי ליה למעוטי טרפה טרפה
מלהחיות זרע נפקא הניחא למ"ד
טרפה אינה יולדת אלא למאן דלאמר
טרפה יולדת כו' אלמא ממעט טרפה
מקרא דמכל החי אפילו למ"ד טרפה
חיה דלמ"ד יולדת כ"ש דחיה דאפילו
למ"ד חיה מני סבר דאינה יולדת
כדמשמע בצלו טרפות (לעיל דף ו:)
ומשמע נמי ההם דליכא לאוקומי קרא
אמרויהו ו"ל דהתם דלקיז העולם
אין סברא למעט מחוסר אבר אלא
טרפה דאע"ג דחיה אינה חיה זמן
מרוצה אלא הכא איכא לאוקומי
אמרויהו וכל טרפה חיה לא
מסתבר למעט מיינה טרפה כיון
דאיכא לאוקומי אמחוסר אבר או
שמא יש לחלק בין חי לחיות:

למעוטי צפרי עיר הגדחת. תימנה הא נמי נפקא
מדתנא דבי רבי ישמעאל דכיון
שאסורים בנהא לא קרינן ביה
ממשקה ישראל ואפשר דלא ממעטינן
ממשקה ישראל אלא דומיא דערלה
וכלאי הכרס שלא היה להם שעת
הכוסר כדאמר פ"ק דמנחות (דף ו.)
והילכך אפילו לכפרה מותרות דלי
משום הגאה מנזת לאו ליהנות ניתנו
א"ל וי"ע צהמת עיר הגדחת אס
עזר וקדישה והקריעה אס הוא
קרבן כשר כיון (דלטרפה קיימא:
שלא יזווג בה אחר. ז"ע היאך
משמע זה מטהרות ואל"ת
ומיות ל"ל וי"ל דרבה א ורז נחמן בר
יחזק לא פליגי אהדדי ותני מיעוטי
חד למר וחד למר:
לצפורים שהחליפין בעבודה
זרה. כאן נמי ל"ל
לכפרה כשרות דאל"כ מיפוק ליה
מדתני דבי רבי ישמעאל ומשום הכי
נקט שהחליפין בעבודה זרה אכל
צפרים הנעצדים פשיטא דאסורין
דאין לאויין לכפרה:
הכי

ובענפיהו ידורין צפרי שמיא. והכא לא כתיב כנף וע"כ עופות טמאין
נמי מתקבצין בצלינות ומשתמעין כולוהו מנאפור: **מדקאמר צפור טהורה**
מכלל דאיכא טמאה. דאי אין טמאים בכלל צפור לכתוב קרא כל
צפור תאכלו: ומשני האי טהור לאו למעוטי טמאה אחא אלא למעוטי
אסורה ומן הטהורים¹ היא וטרפה:
והא כהדיא כתיב. (ויקרא כג) נבלה
וטרפה לא יאכל לנמאה זה וצבור
טהור מיתוקס קרא צמ"כ² שיהא
מטמאה צבית הצליעה: **אי שחוטת**
דמצורע. ושחט את הצפור האחת³
וק"ל בע"ד (דף ע"ד). וצקדושין (דף ו:)
לדסורין בהגאה: **וזה אשר לא תאכלו**
מהם. יתיירא הוא מהם מן הטהורין
דאסורין לעלי מיינה קאי:
לרבות שחוטת מצורע. אכל
המשולח מותרת דלא אמרה תורה
שחטתה כדי שיכשלו זה אחריו שיהו
לדין ואוכלין אותה בני אדם אלא ודאי
מוטר: **עשה.** טהורה תאכלו ולא
האסורה כגון שחוטת דמצורע ולא
הבא מכלל עשה עשה: **ואימא לרבות**
טרפה. כלומר אמאי יתיירא לך
לאוקומי עשה בשחוטת דמצורע טפי
מטרפה: **דבר הלמד מענינו.** זה אחד
מ"ג מדות מקרא שכתוב קמס ואין
אנו יודעין כמה מדבר הוא לומדו
מענינו: **והא בענינא דשחוטת כתיב**
טהורה תאכלו והא ודאי לא אכל לה
אלא שחוטת ועלה כתיב זה אשר לא
תאכלו מן השחוטת: **שני צפרים חיות**
מאי חיות לאו חיות לפי. לחיות
לפיך טהורות ומדכתיב צפרים חיות
מכלל דאיכא דשמיהו צפרים ולא חיות
נינהו דהוו טמאות: **שחיין ראשי אברים**
שנפ. למעוטי מחוסרות אבר: לאו
מכלל דאיכא טמאות. בלשון קשיא:
ומשני לא מכלל דאיכא אסורות טרפות
ומעטייהו דלא ליתכשרו לטהרת
מזורע אע"ג דלא קרנן נינהו אלא
מחוי למחנה שחוטת אל כלי חרס:
מחיות נפקא. ולא טרפה דאינה
חיה: **הניחא.** הא דמלמכת קרא
אחרינא למאן דלאמר טרפה חיה: **ועוד.**
טרפה מדתנא דבי רבי ישמעאל
בזנין אב נפקא: **מכשיר נפטים.**
אשש מזורע ומטליות מחוסרי כפרה
דוצין ויולדות שאין בזין אלא
להכשירן נקדים: **מכפר נפטים.**
כל חטאות ואשמות: **מכשיר בחוק.**
לפרי מזורע שכן לטהר: **מכפר**
בחוץ. שעיר המשתלח: **עשה זו**
מכשיר ומכפר. בכל מיני כשרות
וטהרה שהרי גם המכשירין קרבים
האלמויין אסורין: **אף בחון עשה**
מכשיר. צפרים כמכפר שעיר
המשתלח דאסור כמזוס דעני ראוי
לשם שחטיה שיפול הגורל לשם יהיה
לאוי למנזח: **אמר רב נחמן.** טהורות
למעוטי צפורים של עיר הגדחת:
ולמאי. ליה מייניהו איטריין קרא לך
עיר הגדחת אסור ואס שחטתה יהיו בני
אחר שחיטה לא תימי הגדחת: **רבא אמר.**
לכי אמי טהורות שלא יזווג לה אחרת
שאסו צא לידו מזורע אחר לאחר שיערב
את זה לא יאמר הכהן הבא אחרת חזונה
לחיה של מזורע ראשון דהכי משמע טהורות
מכלל דאיכא אסורות ומאי ניהו הנשארות
דמזורע: **ולמאי.** צבית לה דמצורע: **אי**
לשחיטה הא בעינא שילוח. משום מזורע
קמא ופשיטא דאסור: **אלא לשיטות.** ומיפוק
ליה לשיטות דמרוייהו: **רב פפא אמר.** טהורות
למעוטי צפרים שהחליפין ולקחן מן העוזה
כוכבים צדמי עבודה זרה שמכר לו: **ולמאי.**
קבעי לה דמעצי קרא למיסקרה: **אי**
לשיטות. פשיטא דאסור: **צר קטולה**
הוא. ופשיטא דאין ראי לשלוח ולא
לשחיטה דהא דינו צסקיילה: **אלא**
לשחיטה. דאי משום וצרת הרע הרי
מזוער מן העולם הוא: **אי רבי אליעזר**
מחייב לשלח. אע"פ שאין הצדיקים שלו
הואיל ומנהגו כן ששוכן על צדיקים
אחרים ועוף טהור הוא ולא זהו
שקורין קוקר"א: **קורא וכו'.** אכל
נקבה אפילו רבנן מודו כדמפרש
בגמרא [ע"ג] טעמא דרבי אליעזר: **אס**
טרפה. אמנן של אפרוחים טרפה
חיוב לשלח אכל אפרוחים טרפות
אינו חייב לשלח את האס:
א"כ

(א) [קדושין ל.ו. ט] (ב) [לעיל
קטו: וי"ט.] (ג) [לעיל
מ.ט. וי"ט.] (ד) כריתות
כ. ע"ש קדושין מ.
(ה) [לעיל קטו. יומא ט:]
קדושין מ.ו. (ו) [הרשב"א
מחוק מיינה בצפורי וכמ
ש"ל שהחליפו בעבודה זרה
דמיב וכו' וכו' ש"כ
וכי' מוטר: ד"ה לפרשים.]
(ז) [קדושין מ.ט. ע"ז נד:]
טהורה ל"ל. (ח) [לעיל
קלא: ל. ט] (י) [לעיל וקס
והא צילקוט.] (י) [לפי
הרשב"ל צ"ל הטהורים הש"ד
ואח"כ מיי"ד אי טרפה
היא כו'.] (י) [למור
דמ"ד, ט ויקרא ט"ז.]
(יב) [ויכורו ו' וגם דיבר
שחטו ו' הממחיל קרא
וכ' ליה לכו שיטת האס
כמקום ועל כהן שיטת
לעיל במשנה קלא: ועי'
בפס"י לעיל וקלא כתיב
תיקון.] (י) [לפי דברינא,
ט] [מג"ל דרשא.]

תורה אור הש"ס

1. ענין שפיח ראנבא
שיניא ומיון לכלאי בה
תורתיהו תשלל חיות
קרא ובענפיהו ידורין
צפרי שמאי וימנה ידורין
כל בשקא: דינאל ד' ט
2. כל צפור טהרה
האבלה דברים יי יא
3. וזה אשר לא תאכלו
ממחיו הש"ס
4. וצדקה ובהוין וקס
לפניהו שחי צפרים
חיות טהורות וצ"ל ארו
רשמי תולעת וצ"ל:
ויקרא ד' ד
5. ולא תבאי הועבה אל
ביתך ויהיית חרם כמאה
שקץ תשקצגו ותבע
תועבתי בו חרם הוא:
דברים יב ו
6. ודבאי יהוא או
חלם יתחלום יהוא ימות
בי דבר קרה על י'
אלהיהם המוציא אתכם
מארץ מצרים והפך
מבית עבדי לחרתיהו מן
הדרך אשר צוק י'
אלהיו ללכת בה ובגדת
הדין מקרבי:
דברים יג ו
7. שלח תשלח את האם
ותא תגביה תקח לך
למען יטב לך והאריקת
ימים:
דברים כב ו

הגהות הב"ח

(א) נמי מכלל דאיכא דלאו
שחיות: (ב) שם ח"ש
מסיפא טהורות לאו מכלל
דאיכא: (ג) שם רב פפא
אמר לצפרים שהחליפין
בעבודה זרה ל"ל ומינה
צפורי נמחק: